

Ljiljana Kolenić
Pedagoški fakultet, Osijek

ŠTOKAVIZMI U BELOSTENČEVU RJEČNIKU

U ovom se radu govori o riječima koje su u rječniku Ivana Belostenca označene kao *Scl.* i *Tur. Scl.* Među tim riječima ima domaćih riječi, turcizama, a nešto manje hungarizama, romanizama, grecizama, germanizama. Velik broj tih riječi mogao je Belostenec naći u Vrančićevu i Mikaljinu rječniku.

Kao što je poznato, rječnik Ivana Belostenca *Gazophilacium, seu latino-illyricorum onomatum aerarium*¹ štampan je prvi put 1740. godine, što znači 65 godina nakon autorove smrti. Poznato je i to da je sakupljač toga jezičnog blaga, Ivan Belostenec, živio u 17. stoljeću, pa taj rječnik možemo smatrati rječnikom 17. stoljeća. *Gazofilacij* se po svojoj trodijalekatskoj koncepciji uklapa u ozaljski jezično-književni krug². Radi se naime o riječima iz sva tri hrvatska narječja: kajkavskog, čakavskog i štokavskog. Kajkavskih je riječi najviše i one nisu posebno obilježene. Riječi uz koje stoji oznaka *D* smatramo dalmatinizmima, u prvom redu čakavizmima, a pod oznakama *Scl.* (sclavonicè) i *Tur. Scl.* (turcico-sclavonicè) podrazumijevamo slavnizme, odnosno štokavizme.

U ovom će radu biti govora samo o onim riječima koje su u *Gazofilaciji* označene kao *Scl.* i *Tur. Scl.* (ili *Tur. Illyr.*). Radu je priložen rječnik svih riječi iz *Gazofilacija* koje sadrže takve oznake. Riječi su poredane po abecedi suvremenom grafijom, svaka riječ ima zabilježenu gramatičku odrednicu, originalnu grafiju, a u zagradama se nalaze natuknice pod kojima se određena riječ može naći u *Gazofilaciju*. Ako

¹ Ivan Belostenec: *Gazophylacium, seu latino-illyricorum onomatum aerarium*, Zagreb, 1740, pretisak: Zagreb, 1973.

² Josip Vončina: *Ozaljski jezično-književni krug*; u: *Jezično-povijesne rasprave*, Zagreb, 1979, 197–212.

je uz riječ oznaka *Scl.*, u zagradi pored natuknice nisam ništa zapisala. Ako uz riječ stoji oznaka *Tur. Scl.*, u zagradi pored natuknice stoji *T.* Ako u *Gazofilaciju* uz riječ stoji oznaka *Tur. Illyr.*, u zagradi pored natuknice bilježim *TI.* Ako se koja riječ pored spomenutih oznaka javlja pod nekom natuknicom označena i kao *D*, navodim i tu natuknicu u zagradi, i pored nje bilježim *D.* Recimo, riječ *briga* s. v. *szkërb* ima oznaku *Scl.*, pa u zagradi pored *szkërb* nema ništa zabilježeno. S. v. *angufta*, s. v. *banta* i s. v. *cura* riječ *briga* označena je kao *D*, pa u zagradi pored tih natuknica označavam *D.* Rječnik ima oko 200 riječi i fraza koje su označene sa *Scl.* i *Tur. Scl.*

S obzirom na porijeklo tih riječi, možemo ih grupirati ovako: a) domaće riječi, b) turcizmi, c) hungarizmi, d) romanizmi, e) grecizmi, f) germanizmi.

Domaće riječi

Više od četvrtine izraza iz popisa (oko 27 %) smatramo domaćima, kao:

dobrodošnica, doći dobro, grad, grom, groznica, grozničav, hvatati, indi, jer, kiša, konjadija, kotur, koturak, koturati se, krastavac, kretanje, kroz, kuda, lulanje, ljubenica, maršav, mlivo, motka, muzati, muzenje, nestati, oče, očenaš, oklada, orešec, patka, pišati, pokljuka, pomuzenje, pomuzivati, proz, raž, rudo, saonice, siputljiv, sluškinja, svirala, škornjača, tamljurina, teljige (taljuge), traženje, tražiti, vatra, veće, ugledalo, uš, varpa, vre.

Te se riječi tvore domaćom tvorбом, kao npr. a) imenice: *-kinja* (*sluškinja*), *-ice* (*saonice*), *-ača* (*škornjača*), *-enje* (*muzenje*), *-anje* (*kretanje*), b) pridjevi: *-av* (*grozničav*), *-ljiv* (*siputljiv*), c) glagoli: *-iti* (*tražiti*) itd.

Neke se riječi tvore sufiksalsnom i prefiksalsnom tvorбом, kao: *po-muz-iva-ti*, *po-muz-enje*, *u-gled-alo*. Zanimljivo je da se kao slavonizam navodi riječ *orešec*, s kajkavskim refleksom *jata*, kao i kajkavska riječ *vre*.

Turcizmi

Najveći broj riječi iz popisa čine turcizmi, više od polovine ukupnog broja riječi (oko 60 %). Turcizme sam određivala prema rječniku

Abdulaha Škaljića³. U *Gazofilaciju* bilježim ove turcizme označene kao *Scl.* ili *Tur. Scl.*:

asura, aršin, barjak, bašča, baščica, bez, boja, bojac, bukar-gije, bunar, burnut, busija, čak, čakmak, čaršija, čekičić (cekić, cekičić), čivija, čivit, čoha, čorba, čorbica, čevap, ćilim, ćosast, ćuprija, ćuršija, dušmanin, dućan, duvar, dželep, džigirica, dubre, dubriti, ekser, ekserić, esap, fener, furuna, halat, handžija, haramzadno, haramzadstvo, hasora, hesapenje, hesapiti, hodžak, japundže, jaspri, jorgan, kaiš, kajmak, kalaj, kalajsar, kalajsati, kalčina, kalpak, kalup, kandžija, karamfil, kasap, kasapiti, kasapnica, kašika, kaur, kazan, kestenar, kesten drevo, kestenov, kestenje, kirja, kolan, komšija, komšiluk, konak, konakčija, kopile, makaze, mamza, mavez, megdandžija, mejdan, merdivene, miserača, mušmula, nišan, oros, ortačenje, pendžer, perčin, peškir, podrum, samar, sanduk, sat, sindžir, sokak, šeker, šekeriti, šeptelija, tava, tavaniti, tepsija, terezija, testera, testir, topagija, ular, ulariti, uzendžija, vilajt, zanatlija, zanatnik.

Dosta se tih turcizama i danas čuje u Slavoniji, a neki se upotrebljavaju i u današnjem književnom jeziku (*boja, čak, sat, zanatlija, karamfil, kesten*).

Turcizmi se tvore uglavnom domaćom tvorбом, npr.: a) imenice: *-ac (bojac), -ar (kalajsar), -nik (zanatnik), -ica (čorbica, baščica), -ić (čekičić, ekserčić), -enje (hesapenje, ortačenje)*, b) pridjevi: *-ast (ćosast), -ov (kestenov)*, c) glagoli: *-iti (hesapiti, tavaniti, šekeriti)* itd.

Neki se turcizmi iz popisa tvore i turskim nastavcima: *han-džija, megdan-džija, komši-luk*.

Hungarizmi

Među riječima koje su u *Gazofilaciju* označene kao *Scl.* ima i hungarizama, koje sam određivala prema Akademijinu rječniku. To su: *ardov, čik, egede, hegede, forint, torman*.

Romanizmi

Riječi romanskog porijekla također sam određivala prema Akademijinu rječniku: *inkun, poganac, navao, skale, kapara*.

³ Abdulah Škaljić: *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Sarajevo, 1966.

Grecizmi

U *Gazofilaciju* i neki su grecizmi označeni kao *Scl.*: *malestir, tarpeza, tarpeznik, litra, lipsati*.

Germanizmi

Germanizama s oznakom *Scl.* u *Gazofilaciju* ima najmanje: *guldin, paur*.

Riječima *lamprid, fišale, prešljen* nisam mogla odrediti porijeklo. Riječ *čarčak* s. v. *cicada* čakavski je oblik za pojam *cvrčak*, što potvrđuje i činjenica da uz istu natuknicu bez oznake stoje: *čverček* i *čverčki čverče*.

Iz navedenih se popisa vidi da su od riječi u *Gazofilaciju* označenih kao *Scl.* i *Tur. Scl.* najbrojniji turcizmi, da ima dosta domaćih štokavskih riječi, nešto romanizama, hungarizama i grecizama, najmanje germanizama.

Ako želimo odgovoriti na pitanje iz kojih je ranijih rječnika mogao Belostenec crpiti gradu za obilježene slavonsizme i slavonske turcizme, moramo pogledati rječnike koji su *Gazofilaciju* prethodili.

U Vrančićevu rječniku⁴ možemo naći ove riječi iz popisa:

briga, čarčak, grad, grom, m(a)ršav, raž, samar, svirala, šaran, škornjača, što, veće.

Osim riječi *samar* u Vrančićevu rječniku nema drugih turcizama iz našeg popisa, ostale su riječi domaće.

U rječniku Jakova Mikalje *Blago jezika slovinskoga*⁵ nalazimo više riječi iz popisa. U Mikaljinu rječniku nalazimo ove riječi koje su u Belostenčevu rječniku označene kao *Scl.* i *Tur. Scl.*:

ardov, boja, briga, bunar, busija, čik, čoha, čosast, egede, isap, grom, groznica, haramzadno, haramzadstvo, hvatati, idi otale, indi, japundže, jer, jur, kalčina, kalež, kalpak, kalup, kapara, karamfil, kiša, konak, kopile, koturati se, kretanje,

⁴ Faust Vrančić: *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, latinae, italicae, germanicae, dalmaticae et ungaricae*, Mleci, 1595; pretisak: Zagreb, 1971.

⁵ Jakov Mikalja: *Blago jezika slovinskoga*, Ancona–Loretto, 1649–51.

kroz, litra, ljubinica, maršav, mlivo, motka, mušmula, navao, nišan, očenasi, oklada, paprenjak, patka, perčin, skale, stupar, svirala, šaran, što tarpeza, tarpeznik, tava, teljige, tep-sija, terezija, testir, testera, torman, tražiti, uš, vatra, varpa, veće, vilajt.

Otpribliže 36 % riječi mogao je Belostenec naći u Mikaljinu *Blagu*. Među tim riječima ima domaćih riječi, turcizama, romanizama, hungarizama, grecizama.

Uglavnom Mikalja bilježi između ostalih i većinu riječi koje ima i Vrančić, ali možemo prema riječima *grad, škornjača* (kojih nema u Mikalje, a ima u Vrančića) pretpostaviti da se Belostenec osim Mikaljinim *Blagom jezika slovinškoga* služio i Vrančićevim *Dickionarijem*.

U Habdelićevu rječniku⁶ ima tek nekoliko izraza koje Belostenec obilježava kao slavonizme i slavonske turcizme: *raž, što, tražiti*. Vjerojatno za obilježene slavonizme i slavonske turcizme Belostenec nije crpio građu iz Habdelićeva rječnika. To potvrđuje mišljenje Josipa Vončina, koji kaže da »rječnici koji su svojim postankom vezani uz južnu Hrvatsku (Vrančićev, Mikaljin i – kasnije – Della Bellin) uvažavaju leksičko blago štokavskog narječja (uz manji ili veći obzir i na čakavštinu), dok se oni sa sjevera (Habdellićev, pa u 18. stoljeću Sušnik-Jambrešićev) temelje na kajkavskome«⁷.

Ako pretpostavimo da su urednici *Gazofilacija* u 18. st. upotpunjavali Belostenčev rječnik riječima iz Della Bellina rječnika⁸, pa tako i slavonizmima, potrebno je pogledati koje se riječi ne nalaze ni u Vrančićevu ni u Mikaljinu rječniku, a nalaze se u Della Bellinu. To su:

burnut, duhan, kir(i)ja, komšija, mavez, megdandžija, muzenje, ortačenje, tamljurina.

Iz tog bismo popisa mogli pretpostaviti da su urednici neke riječi dopunili iz Della Bellina rječnika i označili ih kao *Scl.* Međutim, Josip Vončina, koji je uspoređivao sve riječi iz Belostenčeva i Della Bellina rječnika, došao je do zaključka da su hrvatsko-latinski dio *Gazofilacija* »urednici nadopunili Della Bellinim riječima, koje su dosljedno obilježivali oznakom *D.*«⁹ To znači da vjerojatno urednici

⁶ Juraj Habdelić: *Dictionar, ili Réchi Szlovenszke*, Graz, 1670.

⁷ Josip Vončina: Leksikografski rad Ivana Belostenca; u: *Jezično-povijesne rasprave*, Zagreb, 1979, 213.

⁸ Ardelio Della Bella: *Dizionario italiano, latino, illirico*, Mleci, 1728.

⁹ N. dj., 237.

nisu nadopunjavali *Gazofilacij* slavonizmima koje su našli u Della Belle, pogotovu što tih riječi ne nalazimo samo u hrvatsko-latinskom dijelu.

Zanimljivo je spomenuti da Vrančićev, Mikaljin i Habelićev rječnik, koji su izišli prije Belostenčeva i kojima se Belostenec mogao služiti, imaju od naših štokavizama zabilježene samo riječi *raž*, *što*.

Ako pogledamo rječnik koji je priložen ovome radu, vidjet ćemo da velik broj riječi ima pod određenim natuknicama oznaku *Scl.* ili *Tur. Scl.*, a pod nekim drugim natuknicama oznaku *D* (neke od tih riječi mogu se naći u *Gazofilaciju* i naobilježene). Recimo, riječ *kapara* s. v. *zadavěk* označena je kao *Scl.*, s. v. *arha* kao *Tur. Illyr.*, a s. v. *auctoramentum*, s. v. *ductoratus* i s. v. *dajem* – kao *D*. Čak i one riječi koje nemaju u *Gazofilaciju* različite oznake pod različitim natuknicama, u nekom svom obliku najčešće su pored oznake *Scl.* obilježene i kao *D* ili su neobilježene. Npr. riječ *samar* pod natuknicom *clitellae* označena je u *Gazofilaciju* kao *Scl.*, a pod istom natuknicom *samardžija* ima oznaku *D*, dok *osamariti* (pod istom natuknicom) nema nikakve oznake. Riječ *bašća* označena je kao *Scl.* s. v. *věrt*, a s. v. *cepos* kao *D*. *Baščica*, međutim, s. v. *hortulus*, ima samo oznaku *Tur. Scl.* Takvih primjera ima dosta. Gotovo da nema riječi koja pored oznake da je slavonizam nema barem u sličnim oblicima i oznaku da je dalmatinizam. Većina je turcizama obilježena kao *Scl.*, manji dio kao *Tur. Scl.* (a katkada i kao *Tur. Illyr.*). Gotovo svi turcizmi imaju još i oznaku (pod nekim drugim natuknicama ili u drugim oblicima riječi) *D* ili su neobilježeni.

Obilježene štokavizme najvjerojatnije je u *Gazofilacij* unio sam Belostenec, a ne urednici, jer je velik broj riječi autor mogao naći u Mikaljinu i Vrančićevu rječniku.

O tome tko je unosio oznake *Scl.*, *Tur. Scl.* ili *D* postoje razna mišljenja. Josip Vončina smatra za označavanje riječi da »...nije vjerojatno da ga je proveo upravo Belostenec. Takvo označavanje, naime, ne bi bilo u skladu s praksom leksikografovih prethodnika i suvremenika koji su, slobodno se i obilno služeći sinonimima iz raznih narječja, težili upravo brisanju, a ne isticanju razlika među dijalektima.«¹⁰

Bez obzira na to tko je unosio oznake, očita nedosljednost obilježivanja pojedinih riječi kao štokavizama, čakavizama ili kajkavizama čak i pod istom natuknicom može na neki način govoriti upravo o tom

¹⁰ N. dj., 235.

»brisanju« razlika među dijalektima. Ako je neka riječ čak pod istom natuknicom u jednom obliku označena kao *Scl.*, u drugom kao *D*, a u trećem nije obilježena, to može značiti želju da se ta riječ upotrebljava u sva tri narječja. Kao primjer za ilustraciju možemo navesti upravo riječ *što*. S. v. *kaj* nalazimo tu riječ s oznakom *Scl.* Pod istom natuknicom *kaj* nalazimo još *ča*, *ali što veće* označeno kao *D*, te *kaj*, *ča*, *što imam*, *to tebe dajem* – bez ikakve oznake.

Najzad treba spomenuti da u Akademijinu rječniku nema svih riječi koje su u *Gazofilaciji* označene kao štokavizmi. Nema riječi:

bojac (u značenju 'farbavec'), *čekićić* (*cekić*, *cekičić*), *fišale*, *hesapenje* (ima *hesapljenje*), *lamprid*, *malestir*, *miseraća* (ima *misiraća*), *oče* (nema kao *Nsg.*), *pumuzivati*, *šekeriti*, *topagija*.

Još je veći broj riječi za koje piše da se ne nalaze u Belostenca, a navode se drugi rječnici u kojima se te riječi mogu naći. Tako, recimo, za neke riječi (*pendžer*, *peškir*, *baka*, *bukagije*, *čakmak*...) piše u Akademijinu rječniku da se nalaze samo u Vukovu rječniku, za *pomuzenje* da se nalazi samo u Stulićevu i tome slično. Za riječ *paur* piše »u rječniku nijednom«¹¹, za riječ *koturak* »samo u Stulićevu rječniku: 'rotula' s dodatkom da je uzeto iz Bjelostjenčeva u kojemu ove riječi nema«¹² itd.

Razlog tomu što u Akademijinu rječniku nisu zabilježene sve riječi koje u *Gazofilaciji* imaju oznaku *Scl.* ili *Tur. Scl.* – vjerojatno je taj što nisu sve te riječi na natukničkoj strani u hrvatsko-latinskom dijelu rječnika, nego su na desnoj strani, u tijelu leksikografskoga članka (u prijevodnom dijelu).

Ovakva istraživanja pokazuju da naši stariji leksikografi nisu gledali na rječničke fondove kao na zatvorene cjeline. U želji da rječnik dođe u ruke što većem broju korisnika, posezali su za riječima iz drugih, ali ipak njima bliskih sredina. Pružali su o tome informaciju, gdje kad ne sasvim preciznu, ali ni pogrešnu – s leksikografskoga gledišta svakako dobro došlu, jer je proširivala spoznaju o arealu riječi. A to i u suvremenim rječnicima predstavlja kvalitetu.

¹¹ N. dj., IX, 710.

¹² N. dj., V, 403.

POPIS BELOSTENČEVIH SLAVONIZAMA

- ardov m – *ardov* (*dolium*) (*duga D*)
aršin m – *arfin* (*lakēt ruke*)
asura m – *afzura* (*rogoznicza T*)
barjak m – *barjak* (*zafztáva T*) (*vexillum TI*)
bašča f – *baschya* (*vèrt*) (*cepos D*)
baščica f – *baschyicz* (*hortulus T*)
bez m – *bèz* (*plátno*) (*tela T*)
boja f – *boja* (*fárba*) (*color*) (*pigmentum D*)
bojac m – *bojacz* (*farbavecz*)
briga f – *briga* (*szkërb*) (*angustia D*) (*banta D*) (*cura D*)
bukagije fpl – *bukagije* (*cruricrepida*)
bunar m – *bûnar* (*czefzma*) (*fons D*) (*zdënez D*) (*puteus D*)
burnut m – *piti burnut*, *duhan* (s. v. *tabacum*)
busija f – *bufzia* (*infidae*) (*subseffa D*)
butura f – *butura* (*fascis*)
čak mod – *chak* (*tia*)
čakmak m – *chakmak* (*ognyilo*)
čarčak m – *charchyak* (*cicada*)
čaršija f – *charffia* (*piącz T*) (*platea T*), *na charsji* (*chakam*)
čekić m – *czekich* (*kladivo*)
čekićić m – *czekichich* (*kladivecz*) (*malleolus T*)
čik m – *chik* (*piskôr*) (*lampreta D*)
čivit m – *chivit* (*lokôt*)
čoha f – *choha* (*pannus T*) (*drappus D*) *chohu chishti* (*chifztitel*),
choha vŕzake vŕfzti ŕzukno (*choha T*)
čorba f – *chorba* (*júha*)
čorbica f – *chorbicza* (*jufficza*)
čevap m – *chevap* (*pechénja*)
čilim m – *chilim* /*szág T*) (*tapes T*)
čivija f – *chivia* (*klîn*) (*châvel T*)
čosast adj – *chofaszt* (*golobrâd*)
čuprija f – *chyuprija* (*pons T*)
čuršija m – *churfia* (*kerznár T*) (*pallarius T*)
dobrodošnica f – *dobrodofnicza* (*küpa*)
dućan m – *duchan* (*ergasterium*) (*taberna T*) (*hermopolium D*)
duhan m – *piti burnut*, *duhan* (s. v. *tabacum*)
dušmanin m – *dufmanin* (*nepriâtel T*)
duvar m – *duvar* (*szténa*) (*paries*)
dželep m – *gyelep* (*pecuare T*)
džigirica f – *gyigiricza* (*jétra*)
džubre n – *gyubre* (*gnóy*) (*fimus*)

- džubriti (džubrim) impf – *gyubrim (gnòim) (stercoro D)*
egede fpl – *eggede (gufzle) (fides)*, u *egede* ili *hegede* koji igra (s. v. *guszlar*)
ekser m – *ekfzer (chàvel T) (clavus)*
ekserić m – *ekfzerich (chávlek T) (clavulus)*
esap m – *efzap (rachún)*
fatati (fatam) impf – *fatam (lovím)*
fener m – *fener (lampàs) (laterna D)*
fišale fpl – *fiffale (lodíng)*
forint m – *forint (dukàt) (florenus)*
furuna f – *furuna (péch) (fornax)*
grad m – *grad (tùcha) (grando D)*
grom m – *grom (grom)*
groznica f – *groznicza (febris)*, *grozniczu imam (febricito)*
grozničav adj – *grozniclav (febricitans) (febricosus)*
guldin m – *guldin (dukàt)*
halat m – *halat (ferramentum T) (instrumentum D)*
handžija f – *hangyia (bìch)*
haramzadno adj – *haramzadno (aftutè TI)*
haramzadstvo n – *haramzadftvo (aftus TI) (ségavofzt D)*
hasora f – *hafzora (phormiom T) (storea T)*
hegede fpl – *hegede (gufzle) (fides)*, u *egede* ili *hegede* koji igra (s. v. *guszlar*)
hesapenje n – *hefzapenye (bròy)*
hesapiti (hesapim) impf – *hefzapim (broim)*
hodžak m – *hogyak (dimnyak T) (caminus T)*
hvatati (hvatam) impf – *hvatam (lovím)*
indi adv – *indi hodmo (adda) (anda)*
inkun m – *inkun (kip) (icon D)*
japundže n – *japungye* (s. v. *këpenëh, penula T)*
jaspra f – *jafzpra (pecunia T) (penèzi D)*
jaspreni adj – *jafzpreni (pecuniarius T)*
jer conj – *jer (cur) (ar D) (nam D) (quoniam D)*
jur adv – *jur (jur) (vrè D)*
kaiš m – *kais (remen) (lorum D)*
kajmak m – *kaymak (czvét)*
kalaj m – *kalay (kosziter)*, *kalay i engelfzke zemlye (czíny)*
kalajsar m – *kalajfzar (kofzitrítel)*
kalajsati (kalajsam) impf – *kalayfzam (kofzitrím)*
kalčina f – *kalchina (kopitëcz) (odo D)*
kaleš m – *kalefs (kelih) (calix D)*
kalpak m – *kalpak (kàpa)*
kalup m – *kalup (forma) (forma)*

- kandžija m – *kangyia* (*bich*) (*korbách*) (*flagellum*) (*lorum D*)
kapara f – *kapara* (*zadàvek*) (*arrha TI*) (*auctoramentum*) (*auctoratus D*) (*dajem D*)
karamfil m – *karamfil* (*klinchécz*)
kasap m – *kafzap* (*mefzar*) (*lanio D*)
kasapiti (kasapim) impf – *kafzapim* (*mefzarim*)
kasapnica f – *kafzapnicza* (*mefzarnicza*) (*laniarium D*)
kašika f – *kaffika* (*slicza*) (*cochlear*)
kaur m – *kaur* (*kërfchënik T*) (*christus T*)
kazan m – *kazan* (*kotël*) (*aenum T*)
kestenar m – *kefztenar* (*koztanyar*)
kesten m – *kefzten drevo* (*koftany*)
kestenj – *kefzteny kuliko drevo, tuliko y f zad* (*castanca*)
kestenov adj – *kefztenov* (*koftanyev*)
kestenje n – *kefztenye* (*koftanyevëcz*)
kirja m – *kirja* (*foringa*)
kiša f – *kifsa* (*godina*) (*dëfgy*)
kolan m – *kolan* (*konyfzki plòd*)
komšija m – *komfia* (*szúfzed*) (*vicinus T*)
komšiluk m – *komfiluk* (*szufzedfztvo T*) (*vicinia T*)
konak m – *konak* (*diverforium*) (*hospitium D*)
konakčija f – *konakchia* (*caupo*) (*oftariás*)
konjadija f – *konyadia* (*equitatus*)
kopile n – *kopile* (*fachük*) (*spurius*) (*vulgo*)
kotur m – *kotur* (*kotách*)
koturak m – *koturak* (*kotachich*)
koturati se (koturam se) impf – *koturamfze* (*kotachëmfze*)
krastavac m – *krafztavacz* (*vugòrek*) (*cucumer D*)
kretanje n – *kretanye* (*czoczanye*) (*gibanye D*)
kroz prep – *kröz* (*czëz*)
kuda adv – *kuda* (*kám*)
lamprid m – *lamprid* (*platea T*)
lipsati (lipsam) impf – *lipfzam* (*czerkujem*)
litra f – *litra* (*mafzlin*) (*sextarius D*)
lulanje n – *lulanye* (*czoczanye*)
ljubenica f – *lyubenicza* (*gërchka*)
madžarski vilajt m – *magyarfzki vilajt* (*Hungaria*)
makaze fpl – *makaze* (*skarje T*)
malestir m – *malefztir* (*claustrum*)
mamuz a f – *mamuz a* (*ofztròga T*) (*konyfzki plòd*) (*stàla*) (*calcar D*)
maršav adj – *mërřfav* (*húd*)
mavez m – *mavez* (*bambacion*)
megdandžija m – *megdangyia* (*fektás*) (*digladiator D*) (*gladiator D*)

(*monomachus D*)

- mejdán m** – *meydan (campus T)*, *udaramfze na meydánu (s. v. fektamfze, digladior D)*
merdivene fpl – *merdivene (lôytra T)*
miserača f – *miséracha (buchá T)*
mlivo n – *mlivo (farina) (mêlya D)*
motka f – *motka (drúg) (partica D) (mera D)*
mušmula f – *musmula (nesplin) (mespilum D)*
muzati (muzam) impf – *muzam (dòim) (immulgeo D)*
muzenje n – *muzenye (dojênnye)*
navao n – *navao (brodovina)*
nišan m – *nifšan (czily)*
očenaš m – *ochenáš (precatorius) (chízflo D) (oratio D)*
oklada f – *oklada (dobivam) (pignus)*
orešec m – *oreffecz (mofchata)*
oros m – *orofz (kokôl) (gallus T) (gallinaceus T)*
ortačenje n – *ortachenye (barát)*
otale adv – *idi otale (s. v. idi ta)*
paprenjak m – *paprenyak (kolách) (krùh D)*
patka f – *patka (raczà) (anas D) (pticza rayfzka D)*
paur m – *paur (kmèt)*
paurski adj – *kucha paurfzka (s. v. casa)*
pendžer m – *pengyer (oblòk T) (fenestra T)*
perčin m – *perchin (cappillatus T) (acromus D) (capronae D) (coma D)*
peškír m – *peskir (mantelium T)*
pišati (pišam) impf – *pišam (s. v. czúkam, schím, mejo D)*
podrum m – *podrum (cella) (cellarius D) (vinarius D)*
poganac m – *poganacz (erysipelas) (jáfzla D) (pišula D)*
pokljuka f – *poklyuka (pekva) (clibanus) (artopta I)*
pomuzenje n – *pomuzenye (dojênnye)*
pomuzivati (pomuzivam) impf – *pomuzivam (dòim)*
prešljen m – *preslyen (sphondylus)*
proz prep – *proz (chêz)*
raž f – *rás (hers) (olyra) (siligo D)*
rodo n – *rodo (stròk) (pticza rayfzka)*
samar m – *szamar (clitellae)*
sanduk m – *szanduk (ladicza)*
saonice fpl – *szao nicze (száni) (traha D)*
sat m – *szát (hora T) (vúra D)*
seker m – *szeker (czúkor) (saccharum T)*
sekeriti (sekerim) impf – *szekerim (czukòrim)*
sindžir m – *szingyir (lànecz) (catena)*

- siputliv adj – *sziputzliv (kony neduslyiv)*
skale fpl – *szkale (gradich)*
sluškinja f – *szluskina (s. v. dèkla) (slusbenicza D) (serva D) (conferva D)*
sokak m – *szokak (vulicza) (platea T)*
stupar m – *sztupar (chifztitel)*
svirala f – *szvirala (czév) (fistula) (tibia D)*
šaran m – *saràn (carpio) (riba)*
šeptelija f – *septelia (brezkva)*
škornjača f – *skornyacha (sèlva) (chelys) (chelonium D) (chelidros D) (teftudo D)*
što pron – *sto (s. v. kay)*
tamljurina f – *tamlyurina (infamis T)*
tamo adv – *idi tamo (s. v. idi ta)*
tava f – *tava (kuhinfzki)*
tavaniti (tavanim) impf – *tavanim (poperfznychávam)*
telige fpl – *telige (kóla)*
teljuge fpl – *telyuge (kóla)*
tepsija f – *tepszia (medenicza T) (teftum T)*
terezija f – *terezia (perpendicularum T)*
tesera f – *(teffera T)*
testera f – *tefztera (czedùla T) (scediasma T)*
testir m – *teftir*
topagija m – *topagia (librator)*
torman m – *torman (hrèn) (nasturcium T)*
traženje n – *trafenye (ifzkánye)*
tražiti (tražim) impf – *trafim (ifchem)*
tarpeza f – *tarpèza (sztòl) (mensa D)*
tarpeznik m – *tarpeznik (sztólnyak)*
ugledalo n – *ugledalo (zerczàlo) (speculum)*
ular m – *ulár (oglavnik) (capistrum T) (konyfzki plòd D)*
ulariti (ularim) impf – *ularim (capistro)*
uš f – *ús (vús)*
uzendžija m – *uzengyia (sztrumènek T) (konyfzki plòd)*
vatra f – *vatra (ignis) (gorenye) (ogëny D)*
veče adv – *veche od dauna (jür) (vrè)*
vilajt m – *vilayt (ország), ú vilaytu (s. v. gofzpodà)*
vre adv – *ure (jür)*
vrpa f – *värpa (kómila) (kúp D)*
zanatlija m – *zanatlia (artifex TI)*
zanatnik m – *zanatnik (artifex TI)*
zaulariti perf – *zavlariti (capistro T).*

ŠTOKAVIAN ELEMENTS IN THE DICTIONARY OF I. BELOSTENEC
Summary

The article discusses the words which were designated as *Scl.* and *Tur. Scl.* by I. Belostenec in his dictionary. Among these we can find Croatian words, Turkish loans and a small number of Hungarisms, Romanisms, Germanisms and Greek loans. Belostenec could find a considerable number of these words in the dictionaries of F. Vrančić and J. Mikalja.